

Sygn. akt III PSKP 57/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 lutego 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Halina Kiriło (przewodniczący)
SSN Romualda Spyt (sprawozdawca)
SSN Krzysztof Staryk

w sprawie z powództwa J. T., K. K., R. B. i J. P.
przeciwko P. [...] Spółce Akcyjnej w W., P. [X] S.A. w K.
o zapłatę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 10 lutego 2022 r.,
skargi kasacyjnej powoda J. T. od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]
z dnia 29 października 2019 r., sygn. akt III APa [...],

**oddala skargę kasacyjną i odstępuje od obciążania powoda
kosztami postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 29 listopada 2018 r. Sąd Okręgowy w K. oddalił powództwa J. T., K. K., J. P. i R. B. o zapłatę, wniesione przeciwko P. [...] Spółce Akcyjnej w W. (P. [...] SA) oraz P. [X] Spółce Akcyjnej w K. (P. [X] SA) i rozstrzygnął o kosztach postępowania.

Sąd Apelacyjny, wyrokiem z dnia 29 października 2012 r., uchylił zaskarżony wyrok w stosunku do powodów J. T., K. K., J. P. co do kwoty 39.272,96 zł, a w stosunku do powoda R. B.- do kwoty 25.519,68 zł i umorzył postępowanie w powyższym zakresie, oddalił apelacje powodów w pozostałej części i orzekł o kosztach postępowania apelacyjnego.

W sprawie ustalono, że powodowie świadczyli pracę w P. [X] S.A. w K. lub u jej poprzedników prawnych.

W listopadzie 2008 r. P. [...] S.A. w W. przyjęła Program Racjonalizacji Zatrudnienia oraz Osłon Finansowych dla Pracowników Grupy Kapitałowej P. [Y] na lata 2009-2011 (III etap) – w dalszej części nazywany także „Programem”. Program ten został zatwierdzony przez Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy P. [...] S.A. w W. uchwałą nr [...] z dnia 11 grudnia 2008 r., następnie uchwałą nr [...] z dnia 7 grudnia 2011 r. Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia P. [...] S.A. w W. przedłużono okres, na który został utworzony kapitał rezerwowy pod nazwą [...] Funduszu [...], [...]F[...] (dalej także jako „[...]F[...]”), zgodnie z okresem obowiązywania Programu, tj. do 31 grudnia 2015 r. Uchwałą nr [...] z dnia 16 lutego 2012 r. zarząd P. [...] S.A. w W. przyjął Regulamin [...]F[...] (dalej „Regulamin”), który został utworzony jako kapitał rezerwowy na czas obowiązywania Programu jako jeden ze sposobów jego finansowania. Uprawnionymi do uzyskania świadczeń osłonowych wypłacanych z [...]F[...] są byli pracownicy (także byli pracownicy) P.[...] S.A. i spółek grupy kapitałowej P. [Y] objętych działaniem Programu według zasad i w wysokościach tam ustalonych (pkt IV ppkt 1 regulaminu [...]F[...]). P. [X] S.A. w K. nie była wymieniona w grupie podmiotów objętych Programem (§ 3 ust. 3). Uchwałą nr [...] Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników P. [X] S.A. wyrażono zgodę na przystąpienie Spółki do Programu z dniem 1 stycznia 2012 r. Organy statutowe P. [Y] S.A. nie podjęły uchwały w przedmiocie realizacji Programu w 2014 r. i w związku z tym Program w 2014 r. faktycznie nie był przez pracodawcę powodów realizowany.

Sąd Apelacyjny wskazał, za Sądem Okręgowym, że kluczowe dla rozstrzygnięcia żądania powodów było nie tylko przystąpienie przez P. [X] S.A. do Programu, ale też jego uruchomienie w 2014 r. Podkreślił, że należy odróżnić przystąpienie do Programu od jego realizacji. Objęcie Programem stanowi o tym,

że dana spółka należy do grupy podmiotów, które mogły podjąć decyzję o realizacji tego Programu celem skorzystania ze świadczeń osłonowych. Czym innym jest natomiast realizacja Programu w danym roku kalendarzowym. Paragraf 5 ust. 1 Programu wprost określa, że prawo do świadczenia osłonowego może nabyć jedynie pracownik podmiotu objętego Programem, realizującego Program w danym roku. Decyzja w zakresie realizacji procesu racjonalizacji i restrukturyzacji zatrudnienia spoczywała na zarządach poszczególnych spółek, którą podejmowali samodzielnie i suwerennie. Zgodnie z § 3 ust. 2 Programu, realizacja Programu przez podmiot objęty Programem (czyli przez pracodawcę powodów – P. [X] S.A. w K.) następuje każdorazowo na podstawie uchwały odpowiedniego organu danego podmiotu - zakładu pracy w danym roku kalendarzowym (§ 3 ust. 2, § 4 ust. 1, § 5 ust. 1, § 8 ust. 3 lit. a, § 14 ust. 3 Programu), następnie wymaga między innymi zaplanowania konkretnych działań restrukturyzacyjnych związanych ze zmniejszeniem zatrudnienia lub likwidacją stanowisk, których skala uzasadniałaby przystąpienie do realizacji Programu (§ 3 ust. 2 Programu), uzgodnienia z zakładowymi organizacjami związkowymi planów racjonalizacji na dany rok kalendarzowy (§ 10 ust. 2 Programu), oraz przedłożenia projektu planu racjonalizacji organizacjom związków zawodowych (§ 11 ust. 2 Programu). W ocenie Sądu Apelacyjnego, powodowie mogliby być uprawnieni do świadczenia osłonowego tylko wówczas, gdyby ich pracodawca nie tylko przystąpił do Programu, ale i podjął uchwałę o realizacji Programu w 2014 r. P. [X]S.A. w K. wprawdzie przystąpiła co do zasady do Programu, ale nie podjęła uchwały w przedmiocie realizacji przedmiotowego Programu w 2014 r. i Program ten nie był w tym roku faktycznie realizowany. P. [X] S.A. nie posiadała własnych środków finansowych na wypłatę dodatkowych świadczeń dla zwalnianych pracowników poza przewidzianymi w przepisami prawa pracy. P. [...] S.A., która decydowała o realizacji Programu w danym roku kalendarzowym przez podmiot objęty Programem i która zasilala [...]F[...], również nie była zobowiązana do wypłaty świadczenia osłonowego, ponieważ pracodawca P. [Y] S.A. w K. w 2014 r. nie realizował Programu. Bezpodstawne jest również żądanie uwzględnienia powództwa na podstawie wniosków indywidualnie skierowanych do P. [...] S.A. w oparciu o pkt VII pkt 2 Regulaminu, który nie stanowi samodzielnej podstawy

roszczeń pracowniczych, nie jest odrębnym, samodzielny dokumentem, tylko aktem wykonawczym w stosunku do Programu. Nie może więc zawierać postanowień szerszych niż sam Program. Zgodnie z § 8 ust. 3 Programu, „[...]F[...] może być zasilany z zysku netto P. [...] S.A.”. Wynika z tego, że P. [...] SA może, ale nie musi zasilać [...]F[...], zaś pkt IX Regulaminu [...]F[...] stanowi, iż uruchomienie środków z [...]F[...] następuje wyłącznie na podstawie uchwały Walnego Zgromadzenia P. [...] S.A. Tym samym, w ocenie Sądu Apelacyjnego, z postanowień Programu oraz Regulaminu [...]F[...] jasno wynika nieistnienie po stronie P. [...]S.A. obowiązku dokonywania wpłat na rzecz [...]F[...]. Z dokumentów tych wynika również brak obowiązku przekazywania jakichkolwiek kwot zgromadzonych na tym Funduszu do poszczególnych spółek lub ich pracownikom, o ile takie spółki nie przystąpiły do realizacji Programu. Fakt zaś istnienia środków w [...]F[...] nie przesądza automatycznie o obowiązku rozdysponowania tej kwoty na pracowników z pominięciem zasad przewidzianych w Programie. Program w § 5 ust. 1 wprost określa, że prawo do świadczenia osłonowego może nabyć jedynie pracownik podmiotu objętego Programem, realizującego Program w danym roku a skoro pozwana P. [...] S.A. nie realizowała Programu w 2014 r., kwestia obowiązku zasilania [...]F[...] lub brak takiego obowiązku po stronie P.[...]S.A. nie ma dla sprawy decydującego znaczenia.

Powodowie zaskarżyli skargą kasacyjną powyższy wyrok w zakresie oddalającym apelację (pkt V) i zarzucili:

1. naruszenie prawa materialnego (art. 398³ § 1 pkt 1 k.p.c.), to jest art. 65 § 2 k.c. w związku z art. 300 k.p., przez jego błędną wykładnię, polegającą na przyjęciu przez Sąd Apelacyjny, że z Programu Racjonalizacji Zatrudnienia oraz Osłon Finansowych dla Pracowników Grupy Kapitałowej P[...] lata 2009-2011 (III etap) wynika jedynie możliwość, a nie obowiązek zasilania [...]Funduszu[...], co w konsekwencji oznacza w tym zakresie całkowitą dowolność decyzyjną po stronie P. [...] S.A. w W.,
2. prawa procesowego (art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c.), „poprzez pominięcie dowodu z treści Zakładowego Układu Zbiorowego Pracy dla pracowników P. S.A., a także zeznań świadków: J. R., D. M., B. P., K. S. i D. Ć., co doprowadziło Sąd Apelacyjny do błędnego wniosku o możliwości (nie zaś obowiązku)

utworzenia przez P. [...] S.A. w W. rezerwy na rzecz [...]F[...], a w konsekwencji także do podjęcia nieprawidłowego rozstrzygnięcia w przedmiotowej sprawie.”.

Skarżący wnieśli „o zmianę zaskarżonego wyroku w części, tj. w pkt. V, przez zasądzenie na rzecz powodów kwoty po 50.000 zł tytułem odszkodowania w związku z utratą prawa do jednorazowego świadczenia osłonowego wynikającego z Programu Racjonalizacji Zatrudnienia oraz Osłon Finansowych dla Pracowników Grupy Kapitałowej P. [Y] na lata 2009-2011 (III etap), jako konsekwencji zaniechania obowiązku zasilania [...]F[...] przez P. [...] S.A. w W.”.

W uzasadnieniu skargi kasacyjnej powodowie podnieśli, że obowiązkiem P. [...] S.A. w W. było utworzenie [...]F[...] ([...]F[...]) w całym okresie obowiązywania Programu i wskazali szereg postanowień Programu, z których wynika ta konieczność. Zdaniem skarżących, nie sposób przyjąć, że Zarząd P. [...] S.A. mógł podejmować całkowicie swobodną decyzję o zasileniu Funduszu. Analiza treści Programu, Regulaminu [...]F[...] oraz ZUZP dla pracowników P. [...] S.A. prowadzi do jednoznacznego wniosku, że [...]F[...] miał być utworzony i zasilany przez P. [...] S.A. w całym okresie obowiązywania Programu oraz że Spółka podejmując inną decyzję (na przykład odstępując od zasilania F.), nie realizowała swoich zobowiązań wynikających z Programu, a tym samym działała na szkodę pracowników, w tym powodów. Biorąc pod uwagę powyższe, należy uznać, że P.[...] S.A. w W. była podmiotem odpowiedzialnym za realizację wypłat wynikających z Programu Racjonalizacji Zatrudnienia oraz Osłon Finansowych dla Pracowników [...] P.[Y] lata 2009 - 2011 (III etap). Zaniechanie P. [...] S.A. w W. doprowadziło do powstania szkody po stronie powodów, za którą pozwana ponosi odpowiedzialność na podstawie art. 415 k.c.

W odpowiedziach na skargi kasacyjne pozwane P.[...] S.A. w W. oraz P. [X] S.A. w K. wniosły o oddalenie skargi w całości i zasądzenie od powodów kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym, według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Rozważania w tej sprawie rozpocząć należy od stwierdzenia, że powodowie źródła swoich roszczeń upatrywali w Programie Racjonalizacji Zatrudnienia oraz Ośłon Finansowych dla Pracowników Grupy Kapitałowej P.[Y] na lata 2009 – 2011(etap III) i Regulaminie [...]F[...] i to one według zarzutów skargi miałyby być dotknięte wadliwą wykładnią. Wywodzili bowiem w pozwach, że dochodzone kwoty stanowią jednorazowe świadczenia osłonowe przysługujące im na podstawie Programu i Regulaminu [...]F[...] oraz stali na stanowisku, że wystarczające jest to, że P. [X] S.A. przystąpiła z dniem 1 stycznia 2012 r. do Programu (niezależnie od tego, że w 2014 r. nie podjęła uchwały o realizacji Programu w tym roku kalendarzowym), co jasno wynika z treści ich pozwów w części zatytułowanej „podstawa prawna dochodzonego roszczenia”. W piśmie z dnia 16 kwietnia 2018 r. (data wpływu pisma do Sądu), precyzującym żądania pozwów, pełnomocnik powodów stwierdził, że domagają się oni wypłaty świadczeń osłonowych przysługujących im na podstawie Programu Racjonalizacji Zatrudnienia Oraz Ośłon Finansowych Dla Pracowników Grupy Kapitałowej P.[...] na lata 2009 – 2011, „ze wskazaniem na punkt VII ust. 2 Regulaminu [...]F[...]”, który zdaniem powodów, stanowi podstawę do wystąpienia z indywidualnymi wnioskami do zarządu P.[...] S.A. za pośrednictwem Komisji ds. [...]F[...], z uwagi na szczególnie uzasadnione okoliczności, takie jak odmowa zarządu Spółki, objętej Programem, wystąpienia z wnioskami o wypłatę świadczeń osłonowych do zarządu P. S.A., jak również z uwagi na odmowę wypłaty tych świadczeń przez spółkę P. [X] S.A. Podkreślono, że „naruszenie zasad współzycia społecznego przez pozwanych polegało na nierównym traktowaniu i dyskryminacji powodów poprzez nieobjęcie ochroną z tytułu świadczeń osłonowych pracowników Spółki pozwanego ad.2”. oraz że *naruszenie zasad współzycia społecznego stanowi linię defensywną przed argumentacją pozwanych o braku podstaw do otrzymania świadczenia. Jako podstawę roszczenia powodowie wskazali zatem także zasady współzycia społecznego oraz przepisy o zakazie dyskryminacji.* W piśmie z dnia 16 kwietnia 2018 r. podtrzymano stanowisko, że „brak uchwały o przystąpieniu do realizacji Programu w danym roku nie był przeszkodą do wypłaty świadczeń osłonowych, gdyż w latach poprzednich takie świadczenia były wypłacane mimo braku uchwały o przystąpieniu do realizacji programu w danym roku, a wystarczyło jedynie objęcie

spółki programem, a niewątpliwie na podstawie uchwały podjętej w 2012 r. spółka P. [X] S.A. była objęta Programem". Pojawiła się w nim nowa podstawa prawna roszczeń wobec P.[...] SA w W., tj. art. 416 k.c. („powodowie nie otrzymali świadczeń osłonowych wynikających z Programu Racjonalizacji Zatrudnienia z winy pozwanego ad. 1, który odpowiada na podstawie art. 416 k.c.), z uzasadnieniem, że: „Powodowie podkreślają całkowite uzależnienie pracodawcy powodów od pozwanego jako 100% właściciela pracodawcy powodów (pełna dominacja we wszystkich organach spółki uprawnionych do podejmowania decyzji w tym podejmowania stosownych uchwał). Składanie wniosków o przystąpienie do programu i podejmowanie stosownych uchwał w poszczególnych spółkach objętych programem było zatem uzależnione od zgody dysponenta środków, czyli P.[...] S.A. Nie ulega wątpliwości, że pracodawca powodów był podmiotem całkowicie uzależnionym w zakresie możliwości korzystania z Programu w tym podjęcia stosownej uchwały w tym przedmiocie". Tak wyjaśniono odpowiedzialność „pozwanego ad 1” (P.[...] S.A. w W.) na zasadzie art. 416 k.c., co oznacza, że niepodjęcie uchwały przez P. [X] S.A. (pracodawcy powodów) o przystąpieniu do realizacji programu w 2014 r. miało wynikać z braku zgody spółki dominującej, czyli P.[...] S.A. w W.. Dalej wyjaśniono, że źródłem tej odpowiedzialności jest naruszenie zasad współżycia społecznego, które w konsekwencji doprowadziło do bezprawności działania „pozwanego ad 1”. Powodowie podkreślili także, że „Wyrokiem z dnia 26 lutego 2018 r. Sąd Okręgowy w W. w sprawie o sygn. akt: XXV C [...] podzielił stanowisko powoda uznając, iż działanie pozwanego ad 1 odmawiające wypłaty świadczeń osłonowych było zawinione i bezprawne, dlatego odpowiada on za powstałą szkodę jak za czyn niedozwolony”.

Mając to na uwadze, należy zauważyć, że powodowie sformułowali nowe żądanie, nastąpiła bowiem zmiana podstawy faktycznej i prawnej roszczenia – zamiast świadczenia osłonowego z Programu, powodowie domagali się odszkodowania za pozbawienie ich prawa do świadczenia osłonowego (nie wiadomo natomiast, czy roszczenie to zostało wniesione zamiast dotychczasowego czy jako roszczenie ewentualne), a bezprawność działania polegała na zaprzestaniu zasilania [...]F[...] (przez P.[...] S.A.).

Przypomnieć bowiem należy, że Sąd Najwyższy w uzasadnieniu uchwały z dnia 11 kwietnia 2019 r., III CZP 105/18 (OSNC 2020 nr 2, poz. 18) wyjaśnił, odwołując się do dotychczasowych poglądów, że proces cywilny służy ochronie praw wynikających ze stosunków prawnych regulowanych przez prawo prywatne. W prawie materialnym obowiązuje zasada autonomii woli, która oznacza, że każdy ma swobodę kształtowania swej sytuacji prawnej w drodze dokonywania czynności prawnych, decyduje o sposobie wykonywania swoich uprawnień podmiotowych oraz dochodzeniu ich ochrony na drodze sądowej. Korelatem tej reguły jest procesowa zasada rozporządzalności, polegająca na tym, że strony mogą dysponować przedmiotem sporu i przysługującymi im uprawnieniami procesowymi. Piśmiennictwo podkreśla, że istocie procesu cywilnego najlepiej odpowiada rozwiązanie, polegające na pozostawieniu stronom określenia ram sporu i wyznaczeniu sądowi w ten sposób granic orzekania. Naczelne reguły procesowe, tj. dyspozycyjności i bezpośrednio z nią powiązanej kontradyktoryjności, mają charakter bezwzględny, odstępstwo od nich musi wynikać z ustawy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 września 2007 r., III CZP 80/07, LEX nr 345571; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 maja 2013 r., III CSK 268/12, LEX nr 1331308).

Związanie sądu żądaniem pozwu umożliwia utrzymanie sporu w ramach dochodzonej przez powoda ochrony prawnej oraz pełni istotną funkcję gwarancyjną i zabezpieczającą, zapewniając stronie przeciwnej prawo do wysłuchania i podjęcia adekwatnej obrony. Z tych względów dokładnie określone żądanie oraz przytoczenie uzasadniających je okoliczności faktycznych stanowi obligatoryjną treść pozwu (art. 187 § 1 k.p.c.). Granice sporu wyznacza nie tylko treść żądania pozwu (*petitum*) ale i podstawa faktyczna powództwa (*causa petendi*), rozumiana jako okoliczności faktyczne powoływane przez powoda dla uzasadnienia wydania wyroku określonej treści. O zakresie rozstrzygnięcia sądu zarówno w sensie pozytywnym, jak i negatywnym decyduje „żądanie” w rozumieniu art. 321 § 1 k.p.c., które należy odnosić zarówno do treści wniosku o zasądzenie jak i do faktów powoływanych na jego uzasadnienie (por. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 maja 1995 r., I CRN 61/95, LEX nr 82289; z dnia 28 kwietnia 1998 r., II CKN 712/97, OSNC 1998 nr 11, poz. 187; z dnia 23 lutego 1999 r., I CKN 252/98, OSNC 1999 nr

9, poz. 152; z dnia 18 marca 2005 r., II CK 556/04, OSNC 2006 nr 2, poz. 38; z dnia 19 stycznia 2006 r., IV CK 376/05, LEX nr 170325; z dnia 24 maja 2007 r., V CSK 25/07, OSNC-ZD 2008 nr 2, poz. 32; z dnia 29 października 2008 r., IV CSK 243/08, LEX nr 590267; z dnia 23 lipca 2015 r., I CSK 549/14, LEX nr 1771518).

W świetle art. 187 § 1 k.p.c. i art. 321 § 1 k.p.c. nie ulega wątpliwości, że powód nie ma obowiązku powoływania podstawy prawnej swego żądania (*da mihi factum, dabo tibi ius*), a jeśli to uczyni to sąd nie jest związany powołaną podstawą prawną (*iura novit curia*). Przyjęcie przez sąd innej podstawy prawnej niż wskazana przez powoda nie stanowi wyjścia poza granice żądania i nie narusza art. 321 § 1 k.p.c. (wyroki Sądu Najwyższego z dnia 27 marca 2013 r., V CSK 181/12; LEX nr 1324341; z dnia 27 kwietnia 2016 r., II CSK 324/15; LEX nr 2071199).

Związanie granicami żądania (art. 321 k.p.c.) nie oznacza, iż sąd związany jest w sposób bezwzględny samym sformułowaniem zgłoszonego żądania. Jeśli jest ono wyrażone niewłaściwie, niewyraźnie lub nieprecyzyjnie, sąd może, a nawet ma obowiązek odpowiednio je zmodyfikować, jednakże zgodnie z wolą powoda i w ramach podstawy faktycznej powództwa, chodzi bowiem wyłącznie o nadanie ujawnionej w treści pozwu woli powoda poprawnej jurydycznie formy (wyroki Sądu Najwyższego: z 20 lutego 2019 r., III CSK 237/18, LEX nr 2622298; z 28 czerwca 2007 r., IV CSK 115/07, LEX nr 358817).

Z przedstawionych poglądów, które Sąd Najwyższy podziela, wynika, że zgłoszone roszczenie określa zasadniczo podstawa faktyczna żądania, zatem jej zmiana oznacza zmianę powództwa.

Jak już wyżej wskazano, nowe roszczenie opierało się na zarzucie bezprawnego niedotrzymania odpowiednich postanowień Programu Racjonalizacji Zatrudnienia oraz Osłon Finansowych dla Pracowników Grupy Kapitałowej P. [Y] na lata 2009 – 2011 (etap III) i Regulaminu [...]F[...] oraz art. 47 ZUZP, „który ma walor źródła prawa (art. 9 § 1 k.p.)”, z których, w ocenie powodów, wynikało, że zasilanie Funduszu [...]F[...] nie mogło mieć charakteru uznaniowego, lecz było obowiązkiem dysponenta tego programu, czyli P.[...] S.A. Ich zdaniem, „analiza treści Programu, Regulaminu [...]F[...] oraz ZUZP-u dla pracowników P.[...] S.A. prowadzi do jednoznacznego wniosku, że [...]F[...] musiał być utworzony i zasilany przez P.[...] S.A. oraz że spółka podejmując inną decyzję, np. odstępując od zasilania

Funduszu nie realizowała swoich zobowiązań wynikających z Programu”. Natomiast pierwotne roszczenie dotyczyło świadczenia osłonowego, w ocenie powodów przysługującego im wprost na mocy postanowień Programu. W konkluzji, roszczenie o świadczenie, którego źródłem ma być zobowiązanie P.[...] S.A. i roszczenie o odszkodowanie za niepowstanie tego zobowiązania na skutek bezprawnego działania P.[...] S.A., to dwa różne roszczenia oparte nie tylko na różnej podstawie prawnej, ale także (przede wszystkim) na innej podstawie faktycznej.

Zauważyć należy, co ma istotne znaczenie, że Sąd pierwszej instancji pominął milczeniem roszczenie o odszkodowanie, orzekając jedynie co do pierwotnego roszczenia, co wynika jednoznacznie z uzasadnienia wyroku („powodowie nie są uprawnieni do uzyskania świadczeń osłonowych, ponieważ nie została spełniona podstawowa przesłanka uprawniająca powodów do ich nabycia, a mianowicie ich pracodawca P.[X] S.A. w K. w roku 2014 tj. w roku w którym nastąpiło rozwiązanie z powodami umów o pracę nie był podmiotem realizującym przedmiotowy Program, mimo że był podmiotem objętym Programem”, „Sąd uznał, że powodowie nie są uprawnieni do domagania się zapłaty jednorazowego świadczenia osłonowego na podstawie Programu racjonalizacji zatrudnienia oraz osłon finansowych dla pracowników [...] P.[Y] na lata 2009 — 2011 (III etap) oraz regulaminu [...]F[...]”). Zgłoszone roszczenie (o świadczenie osłonowe) Sąd rozpatrywał także w aspekcie (art. 8 k.p.), przyjmując, że przepis ten nie może stanowić samodzielnej podstawy powództwa, albowiem jest to przepis o charakterze obronnym i może służyć tylko do takich działań. Nie stanowi on podstawy akcji procesowej. Stwierdził też, że brak jest również podstaw do ustalenia, że powodowie poddani zostali przez pracodawcę dyskryminacji („Podnosząc tą podstawę powodowie nie wykazali, by w roku 2014, w roku w którym rozwiązano z mmi umowy o pracę pracodawca realizował wypłatę spornych świadczeń osłonowych w stosunku do innych pracowników zwalnianych w tym roku”).

W apelacji od wyroku Sądu pierwszej instancji, co również ma istotne znaczenie, nie podniesiono zarzutu procesowego nierozpoznania istoty sprawy (nierozpoznania roszczenia o odszkodowanie) ani nawet nie postawiono

adekwatnego do tego roszczenia zarzut naruszenia prawa materialnego (art. 415 k.c., art. 416 k.c.). Postawiono natomiast zarzuty naruszenia prawa materialnego, tj.: art. 65 § 2 k.c. w związku z art. 393 k.c. w związku z § 1 pkt 20 i § 8 pkt 3 Programu Racjonalizacji Zatrudnienia oraz Osłon Finansowych dla Pracowników [...] P.[Y] lata 2009-2011 (III etap) w związku z art. 47 Zakładowego Układu Zbiorowego Pracy dla Pracowników P.[...] S.A. z dnia 8 lipca 2009 r., zmienionego protokołem dodatkowym z dnia 19 czerwca 2012 r., przez jego błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie „polegające na mylnym przyjęciu, że: powodowie nie są uprawnieni do uzyskania świadczenia osłonowego, ponieważ nie została spełniona zasadnicza przesłanka nabycia takiego prawa” (realizacja programu w 2014 r. przez pracodawcę powodów), a Sąd nie wziął pod uwagę, że P.[X] S.A. w zakresie realizacji tegoż Programu była całkowicie zależna decyzyjnie od spółki dominującej, tj. P.[...] S.A. oraz że P.[...] S.A., odstępując od zasilania funduszu, nie realizowała swoich zobowiązań wynikających z Programu, a także że P.[Y] S.A. nie podjęła uchwały z uwagi na brak środków w [...]F[...], co było konsekwencją niewykonywania obowiązku przez P.[...] S.A., jak również z uwagi na całkowitą zależność decyzyjną P.[X] S.A. od P.[...] S.A.; art. 65 k.c. przez dokonanie błędnej wykładni treści Programu Racjonalizacji Zatrudnienia oraz Osłon Finansowych Dla Pracowników [...] P.[Y] na lata 2009-2011 (III etap) z dnia 30 października 2008 r. i stwierdzenie, że powodowie nie nabyli uprawnień do świadczenia osłonowego z uwagi na niepodjęcie przez pozwaną uchwały o realizacji programu w 2014 r., podczas gdy pozwana przystąpiła z dniem 1 stycznia 2012 r. do programu, który został wypowiedziany ostatecznie w dniu 24 września 2014 r. ze skutkiem na dzień 31 grudnia 2014 r., a w 2013 r. program został wdrożony między innymi w pozwanej Spółce dla 138 pracowników i z [...]F[...] wypłacono jednorazowe świadczenia osłonowe „138 byłym pracownikom Spółki P.[X] S.A. na łączną kwotę 7,6 milionów złotych”, co powoduje, że pozwana była stroną programu; art. 11², 18^{3a} § 1, 18^{3b} § 1 pkt 2 k.p., przez ich niezastosowanie w przedmiotowej sprawie, pomimo oczywistego naruszenia zasady równego traktowania i niedyskryminacji pracowników w stosunku do powodów przez P.[X] S.A. w K. oraz w ramach [...] P.[Y], ponieważ nie zaszły żadne okoliczności, które uzasadniałyby konieczność ich odmiennego traktowania w zatrudnieniu.

Jak więc wynika z powołanej treści, skarżący (w apelacji) stali na stanowisku, że nabyli prawo do świadczenia osłonowego a Sąd odmówił im tego prawa na skutek wadliwej wykładni powołanych aktów, nie twierdzili natomiast, że ponieśli szkodę z tytułu pozbawienia ich prawa do świadczenia osłonowego na skutek bezprawnego działania P[...] S.A., polegającego na odstąpieniu w 2014 r. od obowiązku zasilania [...]F[...].

W związku z powyższym sąd drugiej instancji nie mógł i nie wykroczył poza granice apelacji, określone przez brak zarzutu nierozpoznania istoty sprawy, rozpoznając wyłącznie roszczenie o świadczenie osłonowe (a nie o odszkodowanie).

W podstawie kasacyjnej naruszenia art. 65 § 2 k.p.c. w związku z art. 300 k.p., zarzuca się bezprawne odstąpienie przez P[...] S.A. od zasilania [...]F[...], a więc nawiązuje się do twierdzenia o bezprawności działania P[...] S.A. Rozwijając ten zarzut, skarżący twierdzą, że „Biorąc pod uwagę powyższe należy uznać, że P[...] S.A. w W. była podmiotem odpowiedzialnym za realizację wypłat wynikających z Programu racjonalizacji zatrudnienia oraz osłon finansowych dla pracowników [...] P.[Y] lata 2009-2011 (III etap). Zaniechanie P[...] S.A. w W. doprowadziło do powstania szkody po stronie powoda. Zgodnie z zapatrywaniem doktryny - zachowaniem, za które podmiotowi można przypisać odpowiedzialność deliktową na podstawie art. 415 k.c. może być działanie, jak i zaniechanie. Jak stwierdzono w literaturze - Zaniechanie polega na niewykonywaniu określonego działania (podmiot nie musi być bierny, może wykonywać inne czynności), gdy na podmiocie ciążyła powinność i możliwość jego podjęcia”.

Zatem podniesiony zarzut jest nieadekwatny do przedmiotu rozstrzygnięcia Sądu drugiej instancji i nie może z tego powodu być skuteczny. Co więcej, rozpatrując go w kontekście uprawnienia powodów do świadczenia osłonowego, przyznać należy rację Sądowi drugiej instancji, że skoro Program przewidywał możliwość nabycia prawa do świadczeń osłonowych przez zwalnianych pracowników i podstawowym warunkiem nabycia tego prawa było podjęcie przez daną spółkę decyzji o realizacji Programu w danym roku (§ 3 ust. 2, § 4 ust. 1, § 5 ust. 1, § 8 ust. 3 lit. a, § 14 ust. 3 Programu), a Pozwana P.[X] SA w K. w 2014 r. nie podjęła decyzji o realizacji Programu, to powodowie nie nabyli prawa do

spornego świadczenia. Natomiast kwestia przyczyn, z powodu których nie doszło do realizacji (uruchomienia) w 2014 r. Programu w P.[X] S.A. i ewentualnej odpowiedzialności za nieziszczenie się warunku (postanowienia) uprawniającego do świadczenia osłonowego, mogłaby być rozpatrywana w sprawie o odszkodowanie z art. 415 k.c., a nie w sprawie o świadczenie osłonowe.

Nie poddaje się natomiast kontroli zarzut naruszenia przepisów postępowania, w którym nie powołano żadnego przepisu Kodeksu postępowania cywilnego. Przytoczenie podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienie należy do zasadniczych elementów konstrukcyjnych skargi kasacyjnej. Sąd Najwyższy rozpoznaje bowiem skargę kasacyjną w granicach zaskarżenia oraz w granicach podstaw (art. 398¹³ § 1 k.p.c.), co oznacza, że musi ograniczyć się do rozpoznania zarzutów naruszenia konkretnych przepisów prawa materialnego lub procesowego. Konkretyzacja przepisów stanowiących podstawy skargi jest więc konieczna. Dlatego nie mogą stanowić podstaw skargi np. całe akty prawne lub ich niedostatecznie zindywidualizowane jednostki redakcyjne. Do zachowania wymagań skargi kasacyjnej konieczne jest uzasadnienie formułowanej podstawy kasacyjnej przez wyraźne określenie, jakie przepisy - oznaczone numerem jednostki redakcyjnej (np. artykułu, paragrafu, ustępu, punktu) aktu prawnego (np. ustawy, rozporządzenia) - zostały naruszone (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 marca 2012 r., I UK 332/11, LEX nr 1212050 i powołane tam orzecznictwo).

Mając na uwadze powyższe, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. i art. 102 k.p.c., orzekł jak w sentencji.